

## Meningen van onderzoeksrechters over (veranderingen) in het vooronderzoek<sup>\*</sup>

F. Hutsebaut<sup>\*\*</sup>

### **De onderzoeksrechter en de problemen van het vooronderzoek in strafzaken**

F. HUTSEBAUT : Graag vernamen we ook van u als onderzoeksrechters welke de belangrijkste problemen zijn waarmee u wordt geconfronteerd gedurende het vooronderzoek. Hebben deze voornamelijk te maken met de wettelijke regeling ervan of eerder met organisatorische of personele aspecten ?

R. DECOUX : Op de eerste plaats heb ik de indruk dat we geleidelijk aan minder en minder de middelen krijgen om de misdadigheid te bestrijden. Ik denk hier b.v. aan recente wijzigingen waardoor de overuren van de BOB en de gerechtelijke politie niet meer worden uitbetaald maar deze mensen compensatieverlof moeten nemen binnen een bepaalde periode. Daardoor kan het gerechtelijk onderzoek een geweldige vertraging ondergaan zodat we na enige tijd moeten vaststellen dat wij qua informatie nog nergens staan. Een tweede probleem is de omslachtigheid op sommige punten, b.v. rogatoire opdrachten. Wanneer wij iemand naar het buitenland moeten laten vertrekken, dan is het onvoorstelbaar wat daar allemaal voor vereist is om de toelating te bekomen. Het Europa van de misdadigheid bestaat maar het Europa van de politie niet. Opdat wij niet altijd achteraan en dikwijls te laat zouden komen zou de procedure moeten aangepast worden aan de noden van deze moderne tijd, vanuit de vaststelling dat ook de misdadiger zich snel kan verplaatsen en voor hem grenzen feitelijk niet bestaan. Men spreekt in dit verband soms van een noodzakelijke specialisatie voor de onderzoeksrechter. Ik zie dat persoonlijk moeilijk in. Zijn taak is zo omvangrijk, zo algemeen menselijk, dat ik al schrik heb als men het woord "specialisatie" begint te gebruiken. Het lijkt me belangrij-

---

\* Aan dit gesprek werd deelgenomen door J.M. Berkvens, onderzoeksrechter te Brugge, R. Decoux, onderzoeksrechter te Leuven, Mevr. A. Duym, onderzoeksrechter te Antwerpen, J. Luyckx, onderzoeksrechter te Tongeren, J. Serrus, onderzoeksrechter te Dendermonde. De deelnemers spraken allen uit eigen naam en niet namens de groepering of organisatie waartoe zij behoren. Dit vraaggesprek werd mede voorbereid door J.M. Berkvens en P. Vincke. Er werd gebruik gemaakt van enkele publikaties over het voorontwerp-Bekaert.

\*\* Wetenschappelijk medewerker aan de Afdeling Strafrecht, Strafvordering en Criminologie, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, K.U.Leuven.

ker dat men mensen kiest die belangstelling hebben voor het werk, die dat echt graag doen en hun beroep bijna met liefde uitoefenen. Vermits men toch de universiteit doorlopen heeft, mag men toch veronderstellen dat men de nodige technische bekwaamheid ertoe bezit.

Iets anders is dat het nuttig zou zijn voor de onderzoeksrechters een mogelijkheid te creëren om carrière op te bouwen als onderzoeksrechter. Dan zou men niet meer het verwijt of de insinuatie moeten horen dat wij het als een mogelijke springplank zien voor iets anders. Het is toch zo dat men na een aantal jaren heel wat bijgeleerd heeft en op dat ogenblik zou men misschien kunnen weggaan. Dit brengt echter ook een financieel verlies mee. Een andere wenselijke verbetering zou zijn dat – en nu spreek ik voor wat Leuven betreft – het aantal onderzoeksrechters zou verhoogd worden. Minstens zouden sommige zaken uit het gerechtelijk onderzoek moeten verwijderd worden, denken we maar aan het probleem van het overspel. Daartoe zou echter ook de wetgeving op de echtscheiding moeten worden gewijzigd. Nog twee aspecten tenslotte. Ik heb de indruk dat de advocatuur nogal vaak misbruik maakt van de burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter om later burgerlijke geschillen een strafrechterlijk aspect te geven. Daardoor belasten zij de politiediensten die dan bewijzen moeten aanbrengen waar ze toch niet toe in staat zijn. Dit gebeurt dikwijls alleen om uitstel te bekomen voor hun cliënt op burgerlijk of op handelsgebied, maar ondertussen bezorgen ze ons en de politie overlast met nutteloos werk. Ook de relatie met de pers is soms een probleem omdat men niet weet wat moet meegedeeld worden, hoe het kan meegedeeld worden en wat ervan mag worden gepubliceerd.

Dit eeuwige twistpunt is nog altijd niet opgelost en dikwijls moet men vaststellen dat de pers door ontijdige berichtgeving stokken in de wielen steekt en het onderzoek bemoeilijkt of zelfs onmogelijk maakt.

J. LUYCKX : Aansluitend bij wat mijn kollega opmerkt i.v.m. de overuren van de BOB is er nog een ander probleem : ook de gevangenis begint tegenwoordig te protesteren als wij nog gedetineerden opleiden na 10 uur. Men wijst op de risico's die daaraan verbonden zijn. Er is ook het probleem van art. 26 m.b.t. het verslag van een lang onderzoek. Periodiek moeten wij dossiers uit handen geven ook wanneer wij deze dossiers dringend nodig hebben. Om de zaken vlot te laten verlopen is er veel goodwill vanwege de onderzoeksrechters nodig t.o.v. het parket. I.v.m. de specialisatie hebt u m.i. terecht opgemerkt dat de functie van de onderzoeksrechter zo alles-omvattend is, zo menselijk eigenlijk, dat men ze niet kan specialiseren. De heer voorzitter Van Camp heeft zich in zijn boek de naad uit de hersenpan geschreven om alle goede kwaliteiten van een onderzoeksrechter op te sommen : hij moet alle technieken kennen, de listen van de misdadigers, de knepen van het vak, enz. enz. Ik zie niet in waar een specialisatie kan toe leiden tenzij men van de onderzoeksrechter een vakidoot wil maken in een bepaalde discipline. De mogelijkheid tot uitbouw van een carrière lijkt mij inderdaad belangrijker. Ik zie op de eerste plaats niet in waarom er een onderscheid moet blijven bestaan tussen een eerste en een tweede klasse van onderzoeksrechters. Beiden doen hetzelfde werk en in streken zoals Namen en Dinant,

waar de onderzoeksrechter dikwijls alleen staat, trimt deze het ganse jaar door, ook in de weekends. Gedurende de vakantie moet hij zich laten vervangen door een collega opdat hij ook een beetje vakantie zou kunnen nemen. M.i. moet het ambt van onderzoeksrechter nog volledig uitgebouwd worden met bv. een eerste onderzoeksrechter, zoals men spreekt van een eerste substituut. Daardoor zou het ambt gerevaloriseerd worden. In Frankrijk heeft de onderzoeksrechter van het departement van de Seine de rang van prokureur-generaal. Kortom het onderzoeksrechterschap zou een zelfstandig instituut moeten worden, zoals dat van de jeugdrechters. Een ander probleem is dat we een hybride karakter hebben met twee hoedanigheden, officier van gerechtelijk politie en rechter. Het komt er steeds op aan het juiste evenwicht daartussen te vinden. Een gevolg daarvan is dat men ons van de Balie verwijt dat wij “een coalition inconsciente” zijn en dat wij onder één hoedje zouden spelen met het parket, bewust of onbewust.

J. SERRUS : Wanneer collega Decoux sprak over de misdadigheid die haar vleugels Europees spreidt, deed dit mij denken aan een detail dat nochtans zijn belang vertoont. Wanneer wij iemand naar het buitenland wensen te sturen dan moet deze voor de kosten toestemming vragen aan de Minister van Justitie. Om te beginnen is dit inderdaad omslachtig voor in feite geringe kosten – deskundigenonderzoeken kunnen 100.000 fr. en meer kosten – maar in feite houdt dit ook een soort van controle in. Anderzijds begrijp ik wel dat, wanneer een politieke dienst in het buitenland verkeert, de (burgerlijke) verantwoordelijkheid van de Belgische Staat in het gedrang kan komen al was het maar in verband met bijv. een verkeersongeval, zodat ik kan aanvaarden dat er toezicht wordt uitgeoefend. I.v.m. de overuren waarover u sprak kan ik nog een ander kenschetsend detail geven : de rijkswacht heeft bij ons van de generale staf benzine-beperking gekregen. Zij mogen slechts een aantal km. afleggen per week en per combi. Wat betreft de specialisatie en de mogelijkheid tot carrière ga ik volledig akkoord met de vorige sprekers en ik wens er trouwens op te wijzen dat, om onderzoeksrechter te worden, men 3 jaar magistraat moet zijn, wat reeds een zekere specialisatie geeft.

### **Men moet het spel spelen zoals de wet het voorgeschreven heeft...**

J.M. BERKVEN : Ik sluit mij in grote mate aan bij hetgeen mijn collega's opgemerkt hebben. Als onderzoeksrechters worden wij gedurende het vooronderzoek niet zozeer geconfronteerd met een wettelijke problematiek. Als men de functie aanneemt weet men wat de problemen op dat vlak kunnen zijn en dan moet men het spel spelen zoals de wet het voorgeschreven heeft. Het technisch probleem van het vooronderzoek is echter van groot belang. Op het gebied van de criminalistiek werken we hier niet meer zoals in de middeleeuwen maar we staan toch niet zó ver, voornamelijk vergeleken met het buitenland. Bovendien moeten we rekening houden met de mensen die voor ons moeten werken. Ik stel vast dat in zware zaken, en op overspel na is de onderzoeksrechter over het algemeen toch belast met zware zaken, moeten wij

hoofdzakelijk werken met het enthousiasme van een aantal mensen die niet kijken op overuren en die dag in dag uit, nacht in nacht uit werken, voorzover ze natuurlijk de toelating krijgen van hun bazen. De samenwerking met het buitenland is voor mij bijzonder ontgoochelend. Wij hebben niet zozeer problemen met het bekomen van toelatingen – wij selekteren daar zelf in – maar de vraag is echter steeds hoelang onze mensen in het buitenland moeten rondlopen vooraleer zij iets kunnen bereiken. Mijn ervaring is dat iedere buitenlander die in België de toelating moet hebben om iets te doen, die binnen maximaal 1 uur krijgt.

Ik hoor dat onze mensen in het buitenland soms twee dagen moeten wachten vooraleer ze een bepaalde magistraat kunnen zien met wie ze dan nog een dag moeten praten voordat ze weten wat ze mogen doen. Dit tijdverlies is zeer ernstig. Men spreekt van een eenmaking van het recht maar dat bestaat nog helemaal niet ; de Europese en de internationale criminaliteit stijgt echter elke dag. Wat betreft de specialisatie en de mogelijkheid van carrière zou ik mijn standpunt als volgt willen samenvatten. Een eerste vaststelling is dat het me niet erg gezond lijkt om onderzoeksrechter te worden tegen je zin. Het kan natuurlijk ook gebeuren dat men u tegen uw zin verzoekt om een burgerlijke kamer te doen maar als onderzoeksrechter sta je er alleszins alleen voor en word je niet geholpen door magistraten die samen met u zetelen. Een tweede vaststelling is dat het juist is dat je als onderzoeksrechter misschien juridisch niet honderd % aan je trekken komt, daar is iedereen het over eens. Daarom denk ik ook dat men die job niet “ad vitam aeternam” moet blijven doen. In de eerste plaats ben je toch rechter en zou ik het wel jammer vinden moest ik b.v. in een carrière van rechter nooit een vonnis maken. Anderzijds komen wij veel meer aan onze trekken dan men wel zou denken : iemand ondervragen in een zaak van bijzondere wetgeving impliceert dat je die bijzondere wetgeving zeer goed kent. Het is allemaal niet zo eenvoudig maar je kan een onderzoek totaal de verkeerde richting induwen als je de wetgeving niet kent. Om iemand te ondervragen over een bepaald misdrijf dat bestaat uit X-aantal bestanddelen, moet je die bestanddelen goed kennen. Daarom begrijp ik ook niet goed dat men soms beweert dat een onderzoeksrechterschap als springplank dient voor een carrière. Ofwel doe het ene ofwel doe het andere. Ik ben geen onderzoeksrechter in de hoop om later burgerlijk rechter te worden, ik zal gewoon doen wat men mij vraagt. Een overgang naar een burgerlijke rechtbank is bovendien geen promotie in mijn ogen maar gewoon een verplaatsing van richting en dat heeft niks te maken met de carrière.

A. DUYM : Alhoewel ik nog niet zolang in het onderzoek sta, voel ik in Antwerpen reeds de noodzaak aan van een zekere specialisatie, ondermeer omdat er zodanig veel financiële zaken zijn. Een voordeel daarvan is dat ge leert werken met dezelfde mensen. De gerechtelijke politie b.v. doet meer financiële zaken. Ook de samenwerking met de BOB is zeer soepel ondermeer omdat ze een goede relatie hebben met hun collega's in het buitenland. Met Interpol is het soms niet gemakkelijk werken. Ik ken in Antwerpen recente gevallen, b.v. misdrijven met politieke inslag, waarbij zij niet wensen mee te

werken. Dus op dat vlak is de samenwerking met het parket goed. Ik meen trouwens in het algemeen dat als de vervolgende partij ermee akkoord gaat dat ge uw gegevens niet tot in het oneindige uitput, tot in het detail, b.v. i.v.m. de burgerlijke aspecten, zoals getuigenverhoren of verhoren van benadeelden, dat men dan toch sneller en minder stroef zou kunnen werken dan nu het geval is. Wat ook kan helpen is een zekere specialisatie tussen de verschillende onderzoekskabinetten. In Antwerpen b.v. brengt de haven met zich mee dat wij gekonfronteerd worden met een uitgebreide bijzondere wetgeving b.v. in verband met douane. Ik denk dat het voor één persoon niet mogelijk is om dat op een behoorlijke wijze te kunnen blijven slikken.

### **Het zwaard van Damocles...**

**F. HUTSEBAUT :** Mevrouw Duym spreekt over de specialisatie van de onderzoekskabinetten naar bepaalde misdrijven of bepaalde sectoren toe. Hoe staan de anderen daar tegenover ?

**J. LUYCKX :** Ik blijf erbij dat wij omnivalent moeten zijn. Iets anders is dat wij niet beschikken over een infrastructuur. Wij zouden als onderzoeksrechter moeten kunnen beschikken over een staf personeel. De moeilijkste zaken zijn inderdaad de financiële. Als onderzoeksrechter moeten wij de werking van een onderneming en haar internationale vertakkingen kunnen uitrafelen, wij moeten het actief kunnen wedersamenstellen, wij moeten de historiek maken van een vennootschap en de rol van elke zaakvoerder bepalen. De inbeslagname van de stukken in dergelijke zaken geeft een exuberante, copieuze oogst en het is voor de onderzoeksrechter materieel onmogelijk deze tonnen archief uit te pluizen. Essentieel lijkt me echter dat wij zelf kompetent zijn om deze zaken aan te kunnen.

**A. DUYM :** Bij ons in Antwerpen zijn er twee onderzoeksrechters van de zeven die regelmatig kursussen volgen in het op computer stellen van boekhouding en die door banken worden uitgenodigd voor instructie. Op dit ogenblik is het namelijk zo dat men een boekhouding in beslag neemt en men krijgt een aantal I.B.M.-gegevens waar ge niets kunt uit afleiden. Hetzelfde probleem geldt in pharmaceutische of scheikundige zaken.

**J. SERRUS :** Als de onderzoekskabinetten specialiseren vraag ik mij af of men niet in moeilijkheden komt met het belangrijk principe dat men zijn rechter niet kiest, wat ook zijn belang heeft voor het parket. Het kan wel in de wet ingebouwd worden dat het parket systematisch via de voorzitter bij verzoekschrift moet vragen dat een bepaalde onderzoeksrechter, gezien die en die hoedanigheid, moet aangeduid worden.

**A. DUYM :** Op die manier gebeurt het ook in Antwerpen.

J. SERRUS : Een groter probleem lijkt me dat van de delegatie te zijn, waardoor een rechter uit de rechtbank van eerste aanleg voor een periode van drie maanden, telkens vernieuwbaar, aangeduid wordt als onderzoeksrechter. Ik heb vernomen dat dit in Brussel een vreselijk groot probleem is. Qua continuïteit is dat natuurlijk het zwaard van Damocles dat boven je hoofd hangt.

R. DECOUX : Ik ben niet te vinden voor specialisatie per kabinet. Voor kleine rechtbanken is dit trouwens niet te organiseren. Als onderzoeksrechter leidt men een onderzoek, m.a.w. is men verantwoordelijk voor het stellen van bepaalde daden. Iets anders is dat men de verslagen van de experts moet begrijpen, de verschillende elementen onderscheiden en daarover de verdachte onderhoren. Ik zie echter niet in dat men daarvoor zelf een specialist moet zijn. Het blijft echter een probleem dat wij op politieel vlak niet voldoende gewapend zijn om moeilijke financiële zaken behoorlijk op te lossen. Dit is b.v. manifest het geval wanneer de boekhouding van een Belgische firma in Nederland op computer wordt bijgehouden. Men kan inderdaad naar soepele oplossingen zoeken met het parket maar ook de verdediging is er nog. Een eventueel akkoord met het parket kan de verdediging benadelen.

#### **De onderzoeksrechter zal niet zelden steigeren tegen bepaalde vorderingen van het parket...**

F. HUTSEBAUT : Na deze eerste ronde willen we graag op een aantal problemen wat dieper ingaan. Meer bepaald zouden we willen vernemen hoe de verhoudingen in concreto liggen met de andere diensten die zijn betrokken bij het vooronderzoek. Hoe ligt b.v. in de dagelijkse praktijk de verhouding van de onderzoeksrechter tot het openbaar ministerie ?

J. LUYCKX : Alhoewel de onderzoeksrechter in rechte van het parket onafhankelijk is, is hij in feite met de vervolging zo onwrikbaar verbonden dat men hem zou kunnen bestempelen als "l'agent du parquet chargé de former l'accusation préparatoire", zoals ergens geciteerd wordt. En, zoals ik reeds opmerkte, is de onderzoeksrechter inderdaad een hybrisch wezen als officier van gerechtelijke politie en als onderzoeksrechter. Het is niet gemakkelijk de grens te trekken tussen politie-activiteiten en jurisdictie. Ik mag misschien in dit verband de onrechtstreekse aktie van het parket in het daglicht stellen dat b.v. steeds kan tussenkomen in de keuze van de rechter als onderzoeksrechter. Het parket kan theoretisch ongunstig adviseren omtrent de kandidatuur van een bijzonder onafhankelijk lid van de rechtbank en het kan ook de hernieuwing van een mandaat ongepast verklaren. Er werd reeds verwezen naar de situatie te Brussel waar er een soort van driemaandelijks beoordeling bestaat. Dat wil dus zeggen dat men niet vast benoemd is. Ditzelfde probleem kan ook doorspelen bij de vorderingen van het parket in het onderzoek. Ik verduidelijk mij. Niet zelden zal de onderzoeksrechter steigeren tegen bepaalde vorderingen die aan hem gericht worden. Strijdige bevelen worden echter slechts mogelijk en toelaatbaar geacht voor zover zij de grondslag

waarop de vervolging steunt, niet aantasten. Een dermate beperkte bewegingsvrijheid maakt eigenlijk van elk strijdig bevel een soort van een “raid on Entebbe”. Er werd ooit geschreven dat de onderzoeksrechter een held moet zijn om te weerstaan aan de vorderingen van het parket. In media virtus, zou ik stellen als besluit : de onderzoeksrechter moet voldoende onafhankelijkheid bewaren t.a.v. het parket en de politie. Als de rechter op elk ogenblik gaat aankloppen bij de prokureur des Konings of als hij de politie haar vrije gang laat gaan, dan is dat nadelig voor de verdachte. En als de rechter de spiegel is van het parket dan wordt het evenwicht verbroken. De verhouding moet soepel zijn doch ieder moet op zijn eigen terrein blijven.

J. SERRUS : Er is in dit verband nog een ander punt dat mij steeds opvalt. Wanneer er tegen een strijdige beschikking van de onderzoeksrechter een proceduremiddel aangewend wordt, is de onderzoeksrechter partij zonder partij te zijn. Bovendien gebeurt alles in graad van beroep en in cassatie buiten zijn aanwezigheid om. Ik beweer niet dat de onderzoeksrechter zijn beschikking moet gaan verdedigen maar het is een feit dat alles wordt besproken buiten hem om.

R. DECOUX : Persoonlijk meen ik dat wij voldoende gewapend zijn om onze onafhankelijkheid te bewaren op voorwaarde dat we dat willen. En dat is het enige probleem. Een strijdige beschikking kan gemaakt worden. Als er een maatregel gevraagd wordt en wij zijn in geweten van oordeel dat we hem niet kunnen uitvoeren, denk ik dat elke onderzoeksrechter een strijdige beschikking zal maken. Men is maar zo afhankelijk als men zelf wil. Per slot van rekening kan ons maximaal overkomen dat we geen onderzoeksrechter meer zouden zijn. Ik herhaal het : die afhankelijkheid van het parket bestaat in mijn ogen niet.

F. HUTSEBAUT : Ik wens even tussen te komen omdat ik aan de ene kant hoor zeggen dat men voldoende gewapend is om onafhankelijk te zijn maar aan de andere kant brengt u een aantal feitelijkheden aan – invloed van het parket op promoties, de onmogelijkheid van de onderzoeksrechter om zich te verdedigen bij strijdige beschikkingen – die bij mij de vraag doen rijzen of in de praktijk de onafhankelijkheid, die wettelijk alleszins aanwezig is, niet zwaar onder druk komt te staan ?

J. SERRUS : Ik denk dat deze druk eerder speelt naar de parketmagistraat toe en niet naar de onderzoeksrechter. Ik ken persoonlijk b.v. geen enkele toepassing van de wettelijke mogelijkheid waarbij de Kamer van Inbeschuldigingstelling het onderzoek aan zich trekt.

A. DUYM : In Antwerpen is dit slechts één keer gebeurd. De vraag is zelfs of het niet nuttig zou zijn dat de Kamer van Inbeschuldigingstelling dat meer deed. Over het algemeen verloopt de samenwerking met het parket zeer vlot..

## **Je dwingt je onafhankelijkheid af door je manier van optreden...**

J.M. BERKVEN : Ik maak van de onafhankelijkheid van de onderzoeksrechter niet zo'n erg groot probleem. Wettelijk is deze onafhankelijkheid voorzien. Dat er feitelijk over die onafhankelijkheid discussie is, is mogelijk, maar dat hangt ook een beetje af van parket tot parket. In het rechtsgebied van het Hof te Gent bestaat er op dat vlak niet het minste probleem. Het is echter wel zo dat men zijn feitelijke onafhankelijkheid een beetje afdwingt t.o.v. het parket met hetwelk men werkt. Er zijn parketmagistraten die de onderzoeksrechter als het ware zullen proberen te gebruiken, er zijn onderzoeksrechters die zich zullen laten doen. Je dwingt je onafhankelijkheid af door je manier van optreden, door je manier van werken.

F. HUTSEBAUT : In het voorontwerp Bekaert is voorzien dat de onderzoeksrechter niet meer de hoedanigheid zal hebben van officier van gerechtelijke politie. Vergroot dit volgens u reëel zijn onafhankelijkheid ?

J.M. BERKVEN : Ik weet niet in welke mate ik me daardoor onafhankelijker zou voelen. Het lijkt mij in een konkrete situatie geen probleem te zijn. De onderzoeksrechter is voor mij in de eerste plaats rechter, dus onafhankelijk. Het parket vordert en de rechter doet wat hij wil. Ook de rechter ten gronde staat voor vorderingen van het O.M. en doet ook wat hij wil. Men moet het spel spelen volgens de wettelijke regels.

J. SERRUS : Ik ga daar volledig mee akkoord.

F. HUTSEBAUT : Ik wou nog even terugkomen op wat de heer Luyckx in het begin van het gesprek gezegd heeft, nl. dat het onderzoek en de vervolging soms heel dicht bij elkaar liggen. Is het voor u altijd mogelijk om dat onderscheid in een concreet onderzoek duidelijk te behouden ?

J. SERRUS : Onlangs heb ik iets merkwaardigs beleefd. Ik stel een man die opgeleid was, in kennis van het feit dat hij wegens die en die feiten verdacht wordt en dat zijn aanhouding gevraagd wordt door de procureur des Konings. In de loop van het onderzoek vraag ik hem op een bepaald moment of hij begrijpt waarom ik hem al die toch wel belastende vragen stel, en hij antwoordt mij "Ja, omdat ge mij wilt helpen".

J.M. BERKVEN : Een bijzonder intelligent hoog magistraat heeft ooit eens gezegd dat de onderzoeksrechter eigenlijk een soort politiecommissaris is die men rechter heeft gemaakt, pour les besoins de la cause, omdat hij nu toevallig mensen moet onder aanhoudingsmandaat stellen, huiszoekingen moet uitschrijven enz. Ik zou daar tegenover willen stellen dat de onderzoeksrechter een rechter is die men voor de noodwendigheden van de zaak ook een beetje politiecommissaris heeft gemaakt. Hij is er in de eerste plaats om handelingen te stellen die rechtstreeks inbreuk maken op elementaire, grondwettelijke rechten van de burger zoals b.v. het recht op privacy, het recht op wo-

ning, het recht op vrijheid. Dat je daarbij een beetje politiecommissaris bent is wel goed, er zijn ook goede politiecommissarissen.

J. LUYCKX : Ik meen dat het ook in het belang van de verdachte is en in het belang van een sereen onderzoek dat de onderzoeksrechter zijn hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie behoudt. De vraag is zelfs of de jurisdictionele functie niet meer in het gedrang komt. Wanneer de dag zal komen dat wij gekonfronteerd worden met een tegensprekelijk onderzoek, dan gaan wij inderdaad in een positie terechtkomen waarin wij het risico lopen dat wij onze jurisdictionele functie niet meer in acht nemen. Het gevaar bestaat dan dat wij evolueren naar een situatie waarin wij terzelfdertijd rechter en partij zijn. Wij gaan in debat moeten treden met de verdediging, al was het maar om onze opsporingen met goed succes te kunnen voleindigen. Volgens mij is het nochtans dat wat men moet trachten te verhinderen.

### **De verhouding met de politie**

F. HUTSEBAUT : Op de thematiek van de tegensprekelijkheid van het onderzoek kom ik verder nog terug. Eerst wilde ik u vragen hoe de samenwerking met de verschillende politiediensten verloopt.

A. DUYM : Bij ons is de verhouding zeer goed maar ik ondervind hoe deze mensen zelf fel beperkt worden. Ze moeten regelmatig hun verlof opnemen zodanig dat, wanneer deze mensen met een onderzoek starten, ze plots kunnen verdwijnen voor enkele dagen en dan moeten anderen ermee voortgaan. Kortom, het persoonlijk contact met de politie is erg goed maar soms ondervinden we moeilijkheden door sommige interne regelingen.

J. SERRUS : Waar wij last van ondervinden, en ook het parket, is het commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie. Deze instantie beslist in de realiteit zelf over wat zij doet of niet doet, b.v. als de onderzoeksrechter of het openbaar ministerie een seining of een vlugge verspreiding van iets vraagt. Men heeft daar niet de minste controle op.

J. LUYCKX : Het is een klassiek verwijt aan de onderzoeksrechter dat hij zich laat leiden door de gerechtelijke politie en door de rijkswacht. Men zegt in bepaalde journalistieke bijdragen dat de onderzoeksrechter geen meester meer zou zijn van het onderzoek omdat de neiging bestaat de politiediensten de ganse klus te laten opknappen om achteraf het resultaat te laten bevestigen door een verhoor pro forma dat beperkt blijft tot enkele zinnen. Ik kan daar alleen maar op zeggen dat de onderzoeksrechter zijn toezicht en verantwoordelijkheid niet mag ontlopen. Daartoe moet hij de opsporingen van dichtbij volgen. Het komt voor dat ik stilzwijgend aanwezig ben bij verhoren door de gerechtelijke politie omdat ik die zaak op de voet volg : dat is reeds meermaals voorgevallen. En dat wordt ten zeerste geapprecieerd. Ook bij plaats-

bezoeken is dit belangrijk omdat het de kans geeft om de atmosfeer van een zaak aan te voelen.

A. DUYM : Dan stelt zich wel het probleem dat men telkens het openbaar ministerie moet inlichten. In Antwerpen is dat alleszins een noodzakelijkheid.

R. DECOUX : Het volstaat inderdaad om het parket in te lichten. Van zodra het parket ingelicht is, is er geen enkel probleem om te gaan.

F. HUTSEBAUT : Welke zijn de criteria die u hanteert om deze of gene politiediensten in te schakelen ? Heeft dit te maken met bepaalde voorkeuren, m.a.w. van wat hangt het af dat u de ene of de andere dienst oproept ?

R. DECOUX : Gemeentelijke of stedelijke politiediensten heb ik nog nooit belast met een belangrijk gerechtelijk onderzoek, omdat ze er niet toe uitgerust zijn en ook niet over de mensen beschikken om het tot een goed einde te brengen. De keuze tussen BOB en gerechtelijke politie hangt een beetje af van de belangrijkheid van de zaak of van de hoeveelheid zaken waarmee een bepaalde dienst op dat ogenblik gelast is, rekening houdend met vorige opdrachten. Op dat ogenblik heeft dat niets met een kwaliteitsoordeel te maken.

J.M. BERKVEN : Zolang je niet met twee diensten tegelijkertijd moet werken is het allemaal niet zo problematisch. Men is echter niet altijd zo vrij om te kiezen omdat er bij een afstapping ter plaatse over het algemeen reeds een dienst verwittigd werd die al een heel stel informatie heeft ingewonnen op het moment dat je als onderzoeksrechter toekomt. Je kunt dan moeilijk aan die mensen zeggen : stap het nu maar af, we gaan met andere mensen beginnen, temeer daar de eerste informatie van cruciaal belang kan zijn.

R. DECOUX : Als je dat criterium toepast, dan zal bijna altijd de BOB belast worden want de rijkswacht is 9 keer op 10 het eerst ter plaatse.

J. LUYCKX : Ik zie de zaak misschien tamelijk eenvoudig. Op het gebied van opsporingswerk ga ik ervan uit dat de opdracht moet toevertrouwd worden aan de BOB. Zij heeft als taak de opsporing, ze begeeft zich op veel verschillende plaatsen, is goed vertrouwd met bepaalde milieus, is goed vertrouwd met bepaalde lokaliteiten. Wanneer het erop aankomt het onderzoek verder te zetten, b.v. voor de ondervragingen, en om alles verder uit te diepen, dan gebeurt het mij zeer dikwijls dat ik de zaak overgeef aan de gerechtelijke politie. Wat betreft financiële zaken en b.v. valsheid in geschriften, ben ik geneigd de opdracht te geven aan de gerechtelijke politie omdat ze daar eenvoudigweg beter voor uitgerust is. Men zegt soms van de gerechtelijke politie dat zij een papieren politie is, dat zij alles grondig uitdiept en de verhoren meer kanaliseert in de richting van de kwalificatie.

F. HUTSEBAUT : Wat antwoordt u op de kritiek van de balie, waar de heer Luyckx ook reeds naar verwees, dat de onderzoeksrechters hun onderzoek teveel delegeren naar de politiediensten.

R. DECOUX : Ik kan daar alleen maar op antwoorden door te zeggen wat ik zelf doe. In een Assisenzaak zal ik in principe de voornaamste getuigen, zelfs de moraliteitsgetuigen, zelf verhoren. Mijn persoonlijke mening is dat we het niet mogen in de hand werken dat de BOB het monopolie gaat krijgen van een bepaald soort criminaliteit en dat de gerechtelijke politie zich slechts moet bezighouden met de financiële misdrijven. Het lijkt me wenselijk voor een goede rechtsbedeling dat alle politiediensten zich bezighouden met alle soorten criminaliteit.

J. SERRUS : In de praktijk is het zo, uiteraard meer om praktische dan om tactische redenen, dat de onderzoeksrechter de verhoren niet zelf doet. Af en toe gebeurt het wel dat het parket vordert dat de onderzoeksrechter zelf een bepaalde verdachte of een bepaalde getuige verhoort. Soms krijgt men via een vordering van de procureur des Konings – een dergelijke opdracht ook van de Kamer van Inbeschuldigingstelling, wanneer die een zaak in graad van beroep behandelt na een buitenvervolginstelling of een ontslag van onderzoek.

J. LUYCKX : In de praktijk is het moeilijk realiseerbaar dat de onderzoeksrechter persoonlijk veel onderzoeken zou doen. Ikzelf schrijf zeer gedetailleerde kantschriften uit die praktisch tot het uiterste gaan en soms meerdere bladzijden beslaan. We mogen niet vergeten dat wijzelf niet uitgerust zijn. De gerechtelijke politie en de rijkswacht zijn veel beter uitgerust en hebben voldoende manschappen. Als ik bedenk dat ik op mijn kabinet nog maar ongeveer sedert een jaar over een semafoon beschik...

A. DUYM : Verleden jaar waren er in Antwerpen per kabinet ongeveer 800 dossiers te behandelen. Daaruit blijkt reeds dat het onmogelijk is om al die getuigen zelf te verhoren.

F. HUTSEBAUT : Hebt u bepaalde criteria om te zeggen dat doe ik zelf en dat doe ik niet zelf ?

A. DUYM : Ik denk dat men dat een beetje moet aanvoelen. In Assisenzaken is het gebruikelijk de getuigen zelf te verhoren, maar over het algemeen is dit in de andere zaken niet te doen. Het kan soms wel te maken hebben met de persoon die men voor zich heeft. Ik denk b.v. aan een verdachte die is vrijgelaten onder bepaalde voorwaarden omdat men erop vertrouwde dat hij die zou naleven omdat hij bepaalde beloftes deed. Wanneer men dan achteraf vaststelt dat hij dat vertrouwen beschaamd heeft tegenover u, dan laat ik hem wel eens terugkomen om hem te laten voelen dat het geen spel betreft.

## De advocaat heeft soms al te vrije toegang tot het onderzoekskabinet

F. HUTSEBAUT : Hebt u gedurende het vooronderzoek veel te maken met de advocaten ? De advocaten zeiden ons dat ze veel goodwill van de onderzoeksrechters ondervinden. Hoe ziet u dat in de praktijk ? Heeft de advocaat toegang tot de onderzoekskabinetten ?

J. SERRUS : Er zijn geen speciale problemen op dat vlak. Soms heeft de advocaat evenwel al te vrije toegang tot het kabinet.

R. DECOUX : Dit is inderdaad juist. En wij geven zelfs vrij gemakkelijk bepaalde inlichtingen over het dossier in de mate van het mogelijke. Langs de andere kant stel ik vast dat ik de laatste tijd meer verdachten heb die op hun verklaringen terugkomen, zagezegd omdat ze onder dwang, onder stress, niet goed beseffend wat ze zouden gezegd hebben, hun oorspronkelijke verklaring hadden afgelegd. Ik vind dat dit de laatste jaren enorm is toegenomen.

A. DUYM : Ik meen dat dit vooral opvalt bij jonge advocaten die zich meer en meer beginnen te identificeren met de cliënt. Men moet echter weten met wie men te doen heeft; via informatie van de politie horen wij dat er advocaten zijn die mee gaan zoeken naar de buit van b.v. een diefstal. Ik constateer dat sommige jonge advocaten inlichtingen uitbuiten ten nadele van het objectief verloop van het onderzoek, om nog niet te spreken van de onbeleefde manier waarop ze binnenkomen op het kabinet. Over het algemeen denk ik niet dat er één van ons enige uitleg zal weigeren, b.v. aan een advocaat die zijn cliënt niet heeft kunnen zien vóór een verschijning voor de raadkamer.

J. LUYCKX : Ook ik heb een onprettige ervaring gehad met een jonge advocaat die van mij enkele summiere inlichtingen gekregen had waarna zijn cliënt, die volledige bekentenissen had afgelegd en veel bewijs tegen zich had, ineens zijn verklaringen terugtrok. Wanneer deze advocaat had kunnen wachten op inzage van het dossier, dan had hij zijn cliënt deskundig kunnen voorlichten, wat hier dus klaarblijkelijk niet het geval was.

J.M. BERKVEN : Ik meen dat men het onderscheid moet maken tussen de advocaat van de benadeelde en de advocaat van de verdachte. De advocaat van de benadeelde is altijd min of meer benadeeld geweest. Het is merkwaardig dat iemand die zich burgerlijke partij stelt, die de strafprocedure in gang heeft gezet, in zekere zin de dominus litis is, eigenlijk met de hele bundel niets meer te maken heeft zolang het onderzoek niet is afgesloten. Wat betreft de advocaat van de verdachte meen ik dat het afhangt van de persoonlijkheid van die advocaat of ge iets zegt tegen hem of niet. Ook wanneer men geen informatie doorgeeft kan de advocaat nl. naar de gevangenis gaan en aan zijn cliënt adviseren om zijn bekentenissen in te trekken. Volgens mij speelt onze tussenkomst daar slechts een kleine rol in. Voorzover mijn ervaring reikt zijn het trouwens steeds dezelfde advocaten die daar eventueel misbruik zullen

van maken. Kortom, ik meen dat als de advocaat het spel met zijn cliënt speelt, het aan ons is om er rond te gaan, en er niet in te lopen.

F. HUTSEBAUT : In welke mate gaat u als onderzoeksrechter in op suggesties van de advocaat voor onderzoek ?

J. SERRUS : Over het algemeen wordt daar wel op ingegaan : in de praktijk is dat iets wat redelijk ingewilligd wordt, of de vraag nu schriftelijk of mondeling gesteld wordt.

R. DECOUX : Inderdaad, daar wordt op ingegaan.

### **We zijn er niet om de verdachte de strop rond de nek te doen...**

F. HUTSEBAUT : In het vooronderzoek gaat het altijd om een konkrete verdachte of bepaalde verdachten. Hoe verlopen uw contacten met deze personen ? Meer bepaald gedurende de ondervragingen. Ik vraag u dit omdat in het voorontwerp Bekaert is voorzien dat ondervragingen woordelijk kunnen worden opgenomen en bovendien dat de verdachte formeel op de hoogte moet gesteld worden van zijn recht op stilzwijgen.

J. SERRUS : Als men besluit tot woordelijke opname, dan lijkt het me ook belangrijk dat vermeld wordt hoe de verdachte reageert. Het is soms belangrijk een reactie te beschrijven of te zien. Als b.v. “neen” geantwoord wordt op een vraag is het belangrijk te weten of dit is voorafgegaan door bleek of rood worden, schuifelen met de voeten of door 5 min. stilte. Wat betreft het tweede gedeelte van uw vraag dien ik op te merken dat de verdachte meestal zeer goed weet dat hij mag zwijgen maar dat dat het onderzoek zou kunnen bemoeilijken.

F. HUTSEBAUT : Nu wordt een proces-verbaal opgesteld als een verhaal. De advocaten zeiden dat ze het belangrijk zouden vinden dat ook de vragen genoteerd worden.

J. SERRUS : Het proces-verbaal van een verhoor is uiteraard het resultaat en de résumé van een gesprek van een paar uur.

R. DECOUX : Er wordt uiteraard naar gestreefd om zo getrouw mogelijk weer te geven wat gezegd werd. Hoe belangrijker de zaak, hoe nauwkeuriger men dit zal trachten te doen, eventueel bijna letterlijk voor belangrijke verklaringen. De onderzoeksrechters beseffen zeer goed het belang daarvan. Het letterlijk, woordelijk opnemen van het ganse verhoor, vraagt een uitgebreide infrastructuur. We mogen trouwens niet vergeten dat het verhoor ook wordt voorgelezen aan de verdachte, en ik heb altijd de indruk dat men de verdachte toch een beetje onderschat. Men beschouwt hem als een onmondig wezen, maar dat is onjuist. Meestal weten ze zeer goed waarover het gaat,

beseffen ze de draagwijdte van hun woorden en weten ze ook wat er verklaard is en wat ze ondertekenen.

J. LUYCKX : De onderzoeksrechter is de eerste advocaat van de verdachte. Er zijn mensen die zich behoorlijk kunnen uitdrukken en anderen die zich ongelukkig uitdrukken. Wanneer men het verhoor woordelijk zou opnemen, bestaat het gevaar dat men het ook nadien heel dikwijls anders zou interpreteren, nl. in het nadeel van de verdachte. Elke verdachte die voor een onderzoeksrechter komt vandaag, weet zeer goed dat hij mag zwijgen. Er zijn er zelfs veel die weigeren te tekenen.

R. DECOUX : Men schijnt altijd te vergeten dat de onderzoeksrechter ook een geweten heeft. We zijn er niet om een bepaalde verdachte de strop rond de nek te doen. We trachten enkel de waarheid te weten.

J. SERRUS : Ik heb dikwijls de indruk dat ik meer zorg draag voor of denk aan de rechten van de verdediging dan de advocatuur zelf.

A. DUYM : Ik zie werkelijk het nut niet in van een woordelijke opname. Men moet toch blijven uitgaan van het standpunt dat wij een onpartijdig rechter zijn. Wij zijn de eersten, om, als blijkt dat iemand onterecht van een feit verdacht wordt, de handlichting voor te stellen. De vraag is trouwens wat men gaat doen met die 10 of 20 ondervragingen die men opneemt in een periode dat wij van dienst zijn. Wat gaat men er achteraf mee doen. Op wiens vraag kunnen die achteraf weer afgespeeld worden ? Gaat men dan niet eindeloos discuten over een woord in één van die zinnen ?

J. LUYCKX : Ik wilde nog opmerken dat gedurende deze verhoren alle getuigenissen, alle deskundige adviezen enz. met de betichte worden besproken. Ook alle tot verweer dienende opmerkingen worden opgenomen en de onderzoeksrechter dient er zorg voor te dragen dat alle troeven uitgespeeld en onderzocht worden vooraleer het dossier wordt medegedeeld.

F. HUTSEBAUT : In dit verband had ik u willen vragen wat u dacht over de regeling, voorzien in het voorontwerp, waarbij de advocaat na de eerste ondervraging zou kunnen aanwezig zijn bij verdere ondervragingen en confrontaties.

J. SERRUS : Dat zal dan uiteraard tot resultaat hebben in de praktijk dat het verhoor van de onderzoeksrechter een formaliteit wordt met een herhaling van hetgeen er al gezegd is geweest tijdens het verhoor bij een politionele dienst. Ik meen niet dat het een gelukkige oplossing is. Het zou de goede gang van het onderzoek kunnen hinderen.

J. LUYCKX : Ik stel mij daar toch verschillende vragen bij : gaat de advocaat dan altijd de tijd hebben om ogenblikkelijk ter beschikking te zijn voor elke ondervraging die de onderzoeksrechter plant; wat gaat de bedoeling zijn van

de aanwezigheid van die advocaat in ons onderzoekskabinet ? Indien deze passief is dan stel ik me de vraag wat hij er komt doen; indien ze actief is, dan maakt men van het onderzoekskabinet een soort van geheim tribunaal avant la lettre. De vraag is tenslotte of dit niet gaat leiden tot een soort coalitie tegen de onderzoeksrechter met als bedoeling het onderzoek te dwarsbomen. Ik vind tenslotte dat in dat geval de onderzoeksrechter ook zou moeten kunnen aanwezig zijn wanneer de advocaat in de gevangenis met de verdachte spreekt.

R. DECOUX : Als wij onze processen-verbaal ter kennis moeten stellen van de verdachte, dan wordt het een ongelijke strijd. Wij zouden alles moeten zeggen wat we weten en de verdachte behoudt het recht om te liegen of om de waarheid te zeggen. In dat geval kunnen we beter het gerechtelijk onderzoek afschaffen want dan zullen we enkel nog die misdrijven kunnen ontdekken waarbij iemand die zijn vrouw bij haar minnaar aantreft een misdrijf pleegt en dan nog ter plaatse wordt gevonden. In Frankrijk, waar dit bestaat, komen de advocaten enkel tussen in een kleine minderheid van zaken, nl. bij kapitaalkrachtige personen en bij mensen uit het milieu. Het gevaar bestaat dus dat men, onder het mom van progressief te zijn, bijna een klassegerecht gaat vormen. Een ander gevolg zal zijn dat de werkelijke criminaliteit zich degelijk beschermd zal weten. We leven tenslotte niet in een ideale wereld. Advocaten kiezen natuurlijk de kant van hun cliënt en dat is niet altijd in het voordeel van de waarheid.

A. DUYM : Nog los van alle andere beschouwingen, stel ik me de vraag welke de traagheid van het onderzoek zal zijn in een dergelijke situatie. Kijken we maar naar de huidige burgerlijke getuigenverhoren in een echtscheiding. Men zit daar uren te palaberen om twee zinnen op papier te krijgen. Dan moet men bij mij niet klagen over de traagheid van het onderzoek.

J.M. BERKVEN : Heel dit probleem komt voort uit het wantrouwen dat men heeft tegenover de onderzoeksrechter die men ten onrechte een beetje beschouwt als het verlengstuk van het openbaar ministerie. Indien wij partij in zaken zouden zijn, dan zou ik best begrijpen dat de tegenpartij wordt bijgestaan. Dit is echter nu niet het geval. Buiten de gevallen van voorhechtenis waar wij nu als onderzoeksrechter een indringende maatregel moeten gaan nemen in het begin van het onderzoek, mag men toch niet vergeten dat er nog altijd de terechtzitting ten gronde is waar een onderzoek op tegensprekelijke wijze kan gebeuren. Nu kan men wel zeggen : dat zijn vijgen na Pasen. De wet voorziet echter het systeem waar de rechtbank ten gronde kan onderzoeken wat b.v. het geval is voor het Hof van Assisen.

F. HUTSEBAUT : Een ander voorstel in het ontwerp Bekaert, aansluitend bij het voorgaande, is dat de verdediging aan de onderzoeksrechter verzoekschriften zou kunnen richten om bijkomende onderzoeksdaden te stellen. Bij weigering zou hij beroep kunnen instellen bij de raadkamer. Zou u eventueel pleiten voor een dergelijk systeem ?

R. DECOUX : Daar zou ik volledig kunnen mee akkoord gaan.

A. DUYM : Als het niet de spuigaten uitloopt wordt ook op dit ogenblik aan ieder schrijven van de advocaat gevolg gegeven. Uiteraard is het ook hier zo dat de meest bemiddelde verdachte het best wordt bijgestaan. Naarmate er geld ligt zal de advocaat optreden. Met de pro deo-advocaten, althans te Antwerpen, ondervinden wij heel wat moeilijkheden. Wij doen zelf dikwijls het nodige om een verdachte een advocaat te bezorgen en dan hoort men in maanden van die advocaat niets omdat de verdachte niet kapitaalkrchtig genoeg is.

J. SERRUS : Dit systeem van verzoekschriften houdt gewoon het institutionaliseren in van de huidige toestand. Door het in een procedure te gieten kunnen natuurlijk incidenten ontstaan die het vooronderzoek in belangrijke mate verlengen.

### **Het bevel tot aanhouding wordt dikwijls als een soort wondermiddel gezien**

F. HUTSEBAUT : Een andere belangrijke thematiek is deze van de voorlopige hechtenis. Biedt de huidige wetgeving in dit verband volgens u voldoening ? De politie wees o.a. op de moeilijkheid van de 24-uren regeling. Wat denkt u over de problematiek van de voorlopige hechtenis ?

J. SERRUS : In veel gevallen is die 24 uren te kort. Wanneer er belangrijke zaken moeten nagegaan worden, een hele reeks huiszoekingen, of wanneer iemand wordt opgeleid voor tientallen diefstallen, dan komt men tot de konstatacie dat 24 uur zeer vlug voorbij zijn.

A. DUYM : Om dan nog niet te spreken van het probleem van de tolken. Als men 's nachts b.v. een Griek opleidt dan moet men tot 's morgens wachten vooraleer een tolk ter beschikking is. Het gevolg daarvan is dat men in moeilijkheden komt met de termijn van 24 uur en dat de ondervraging in veel gevallen slechts een formaliteit kan zijn omdat een eventueel aanhoudingsmandaat moet tussenkomen binnen de 24 uur. Een behoorlijk verhoor is in dit geval utopisch. Hetzelfde probleem rijst b.v. bij grote havendiefstallen.

J. LUYCKX : De moeilijkheid zit hem vooral in het feit dat er verschillende interpretaties worden gegeven aan de termijn van 24 uur. De rijkswacht kan b.v. in een bepaald geval van oordeel zijn dat de verdachte vrijwillig is meegegaan, terwijl deze achteraf verklaart dat hij hoegenaamd niet akkoord ging. Men zou in dit verband duidelijke richtlijnen dienen te verschaffen. Een ander probleem is dat het parket dikwijls laattijdig wordt verwittigd van het feit dat men iemand reeds meerdere uren aan het ondervragen is. Soms treedt er ook ernstige vertraging op bij het overmaken van de stukken aan het onderzoekskabinet door het feit dat dit moet gebeuren langs de administratie van het parket om. Het bevel tot aanhouding wordt tenslotte dikwijls als een soort

wondermiddel gezien dat alles moet oplossen en wordt er een bevel tot aanhouding gevorderd met gegevens die enigszins voorbarig zijn.

R. DECOUX : Ik meen persoonlijk dat die termijn van 24 uur een absoluut maximum is, met alle risico's daaraan verbonden. Hij is inderdaad soms te kort maar als men hem zou verlengen tot b.v. 48 uur is het niet zeker dat men binnen die termijn zou klaar zijn.

F. HUTSEBAUT : In het gesprek met de advocaten werd er over geklaagd dat er weinig tussenkomsten zijn van de raadkamer i.v.m. de vrijlating van de verdachte omdat de onderzoeksrechter informeel bij de prokureur des Konings gaat vragen of hij akkoord zou zijn met een vrijlating. Zij brachten dat zelfs in verband met de afhankelijkheid van de onderzoeksrechter t.o.v. het parket.

R. DECOUX : Een eerste punt is het volgende. Als onderzoeksrechter beslis je over de aanhouding van een persoon. Voor de vrijlating hebben we echter het advies nodig van de prokureur des Konings. De vraag is, als wij kunnen beslissen over de aanhouding, waarom we dan niet alleen kunnen beslissen over de vrijlating ? Als antwoord op de advocaten zou ik het volgende willen zeggen. Gewoonlijk is er bij de onderzoeksrechter en de prokureur toch een minimum aan intelligentie aanwezig. Als men nu geen voorstel tot invrijheidstelling doet dan zullen daar waarschijnlijk redenen toe zijn. Het is een intensie-proces dat men uit het feit, dat zoiets zelden voor de raadkamer komt, afleidt dat de onderzoeksrechter afhankelijk is van het parket.

J. SERRUS : Wanneer de onderzoeksrechter, om welke reden dan ook, een voorstel tot opheffing doet, dan kan je er zeker van zijn dat uiteindelijk de Kamer van Inbeschuldigingstelling daarover zal beslissen omdat er automatisch hoger beroep zal tegen ingesteld worden. Dit heeft tot gevolg dat de procedure van vrijlating evenveel tijd zal vergen als wanneer de raadkamer via de gewone procedure tot vrijlating overgaat.

J. LUYCKX : In minder belangrijke zaken gebeurt het wel eens dat de raadkamer naar aanleiding van een maandelijkse verschijning, de verdachte de illusie of het vooruitzicht geeft dat hij na afloop van enige tijd zal vrijgelaten worden. In dergelijke gevallen is de onderzoeksrechter soms genoodzaakt na enige tijd de parketmagistraat op te zoeken teneinde met hem een akkoord te bereiken over de minnelijke opheffing van het aanhoudingsmandaat. In dergelijke gevallen zou de onderzoeksrechter in feite autonoom tot opheffing moeten kunnen overgaan.

A. DUYM : Ik vind dat de voorzitter van de raadkamer daar helemaal niet moet in tussenkomen : ofwel kan hij vrijlaten ofwel bevestigt hij het mandaat. De vraag is zelfs of hij daar zijn bevoegdheid niet te buiten gaat. Ik ga ermee akkoord dat wij, als wij geacht worden iemand onder mandaat te kunnen stellen, wij ook die persoon zouden moeten kunnen vrijlaten wanneer er geen

redenen tot vasthouden meer voorhanden zijn. Het is trouwens opvallend dat het parket zich dikwijls om details daartegen verzet, bv. omdat er nog geen bevestiging is van een klachtafstand. In Antwerpen wordt dikwijls een voorstel tot opheffing van een mandaat gedaan, maar dat heeft wellicht te maken met het feit dat in Antwerpen de raadkamer zeer streng is en weinig invrijheidstellingen uitspreekt.

F. HUTSEBAUT : In het voorontwerp Bekaert is voorzien dat de onderzoeksrechter, in plaats van iemand aan te houden, hem bepaalde verboden of verplichtingen zou kunnen opleggen i.v.m. zijn werk, zijn verplaatsingen, zijn vrijetijdsbesteding en dergelijke meer. Een vorm van gerechtelijk toezicht. Zou u dit als onderzoeksrechter een gunstige evolutie vinden ?

J. SERRUS : In theorie wel, maar de vraag is wie in de praktijk dit toezicht zal uitoefenen. Ook in de jeugdbescherming bestaat reeds het probleem dat een maatschappelijk assistent, aangesteld door de jeugdrechter om toezicht te houden over een minderjarige, zich dikwijls slechts beperkt tot een bezoek om de zoveel maanden. "Betutteling" is evenwel ook uit den boze.

R. DECOUX : In dit voorstel zit zeker iets positiefs, vooral in verband met sommige types van misdrijven gepaard gaande met alcoholisme en b.v. druggebruik. Wij worden dikwijls geconfronteerd met mensen die op dat ogenblik gemotiveerd zijn om er iets aan te doen. Wij hebben nu echter slechts de keuze tussen twee uitersten : ofwel vrijlaten ofwel in de gevangenis stoppen. Voorwaarde is wel dat het goed georganiseerd wordt en niet alleen op papier. Dit veronderstelt dat er ook opvangcentra uitgebouwd worden en dat er mensen zijn die bekwaam zijn om er zich mee bezig te houden.

J.M. BERKVEN : Het ware interessant indien de onderzoeksrechter een soort praetoriaanse maatregel zou kunnen uitvaardigen waarvan een eventuele aanhouding afhankelijk wordt gesteld. Een verdachte b.v. vrijuit laten gaan onder voorwaarden, die, indien ze niet vervuld worden, toch tot een aanhouding kunnen leiden zonder dat er nieuwe feiten gepleegd worden. Men vraagt b.v. de aanhouding van een persoon die een kind, dat is toevertrouwd aan de moeder in een echtscheidingsprocedure, in het buitenland heeft geplaatst. Met een aanhouding van die man bereikt men niets. Men zou aan die man moeten kunnen zeggen : "Als gij uw kind niet binnen de 14 dagen terugbrengt waar het moet zijn, dan gaat ge last krijgen. Nu hebben we geen alternatief : het is wit of zwart.

J. LUYCKX : In zekere zin kan men stellen dat wij ook nu een soort praetoriaanse maatregel kennen in die zin dat men bij vrijlating de verdachte dikwijls de verplichting oplegt om vrijwillig te verschijnen. Dit sluit in dat, als hij niet verschijnt, hij ten alle tijde kan aangehouden worden.

F. HUTSEBAUT : Maakt u in het kader van de voorlopige hechtenis veel gebruik van de weigering tot vrij verkeer en in welke gevallen gebeurt dit ?

J. LUYCKX : Wij maken van de weigering van vrij verkeer slechts gebruik volgens een bepaalde stand van de maan, m.a.w. zeer zeldzaam. De weigering zal vooral effect sorteren wanneer de onderzoeksrechter in een zaak, waarin verschillende mededaders zijn, over geen andere elementen beschikt dan verklaringen.

A. DUYM : In Antwerpen gebeurt dit voornamelijk in gevallen van zware diefstal met een omvangrijke buit wanneer er nog verschillende helers moeten gevonden worden en wanneer men er zeker van is dat er tips gegeven zullen worden indien er een contact zou zijn met de buitenwereld.

R. DECOUX : Ook bij ons is dit een criterium en bovendien in moordzaken wanneer er nog een mededader is.

J.M. BERKVEN : Dit zijn ook bij ons de voornaamste criteria. Als het er echter alleen op aan komt contact te vermijden tussen verschillende mededaders of medeplichtigen, dan wordt in de gevangenis het nodige gedaan opdat die mensen geen contact zouden kunnen hebben. Daarvoor hoeft je helemaal geen weigering tot vrij verkeer uit te spreken.

A. DUYM : Ik weet niet over welke gevangenis kollega Berkvens praat, maar bij ons is het zo dat die gedetineerden elkaar zien op de wandeling of in de "koewagen" waarmee ze naar de rechtbank gevoerd worden. Een andere mogelijkheid is dat ze ervoor zorgen dat ze het eten kunnen ronddelen, zodanig dat ze in de cellen komen waar ze informatie kunnen doorgeven. Het is misschien omdat in de gevangenis van Antwerpen ongeveer 450 gedetineerden verblijven, maar op de medewerking van de gevangenis kunnen we op dit vlak niet rekenen. Ik zou er willen aan toevoegen dat men een weigering tot vrij verkeer enkel dient uit te spreken als er iets kan gebeuren in die 3 dagen. Dit hangt af van de politiediensten waarmee men werkt. De weigering moet inderdaad zin hebben voor het onderzoek. Als men merkt dat gedurende die drie dagen niets gebeurt, dan kan men zich daar grenzeloos aan ergeren.

### **Wij hebben toch geen opinie als wij een expert aanstellen...**

F. HUTSEBAUT : Ik zou graag overgaan naar een nieuw thema, nl. het deskundigenonderzoek. Ziet u in dat verband bepaalde problemen en welke oplossingen stelt u voor ?

R. DECOUX : In Leuven hebben wij het geluk dat wij te doen hebben met een hele reeks bekwame en relatief vlug werkende experts. Alleen de psychiaters moeten wij af en toe bij hun oren trekken opdat zij vlug een betrouwbaar psychiatrisch verslag zouden neerleggen. Inzake boekhoudkundige expertises rijst er wel een probleem. De andere deskundigen hebben meestal, omdat ze hier in Leuven werken in het kader van de universiteit, een inkomen als prof. De inkomsten van expertises zijn voor hen wel welkom maar niet

noodzakelijk. Bij boekhouders ligt dit anders. Men moet vaststellen dat deze experten, als ze optreden voor de rechtbank, onderbetaald zijn, zeker tegenover wat ze kunnen verdienen in de privésector. Over het algemeen lijkt het me zeer belangrijk dat we houden aan ons systeem van experten die losstaan van het gerechtelijk apparaat en dus ook onafhankelijk zijn. Dat men niet gaat werken met experten die kaderen in het politieapparaat of die op een andere manier geënkadreerd zijn.

A. DUYM : Een algemeen probleem i.v.m. de expertises is het té lang uitblijven van de verslagen. In Antwerpen is dat vooral opvallend wat de boekhouders betreft. Dat duurt jaren. De mensen die het aankunnen zijn deze met medewerkers, maar die krijgen ook zeer veel aanbiedingen uit andere sectoren. Een jonge accountant zal onmiddellijk overbelast worden door een expertise en als hij dan zijn eerste vermindering van ereloon krijgt, dan doet hij het ook al niet meer.

J. LUYCKX : Vaak wordt er in de deskundigenverslagen, meer bepaald in de psychiatrische, teveel gebruik gemaakt van technische termen die voor de mensen die erover moeten oordelen, b.v. de jury in een Assisenzaak, niet altijd begrijpelijk zijn. Een ander probleem i.v.m. de expertises lijkt me het tarief van de gerechtskosten. Op zijn minst zou daar een behoorlijke voorlichting moeten over bestaan, opdat de experten zouden weten wat ze kunnen aanrekenen. Op dit ogenblik wordt het tarief doorgaans in 1 exemplaar naar de griffie gestuurd. Justitie is eigenlijk een krenterig departement in vergelijking met andere departementen.

R. DECOUX : In de rand van deze thematiek zou ik nog even willen wijzen op het probleem van de tolken. Het is zeer moeilijk om bekwame tolken te vinden die bereid blijven om het onderzoek bij te wonen. Nochtans is het zeer belangrijk om waarheidsgetrouwe verklaringen te krijgen, dat men over een goede tolk beschikt. Het probleem is opnieuw de betaling met als gevolg dat als deze mensen merken, welke enorme inspanningen het vraagt die slecht betaald worden, ze na een tijd wegblijven.

J. LUYCKX : Men zou moeten overgaan tot de benoeming van vaste tolken in sommige gevallen, zeker voor een aantal talen die veel gesproken worden. Dit zou vermijden dat sommige mensen een heel aantal kilometers moeten afleggen naar de rechtbank om daar te gaan vertalen, alhoewel dit slecht vergoed wordt.

F. HUTSEBAUT : Met betrekking tot het deskundigenonderzoek zou het voorontwerp Bekaert vrij ingrijpende vernieuwingen doorvoeren. Kort samengevat : ook de partijen zouden kunnen verzoeken dat een deskundige aangesteld wordt; bij weigering kan beroep aangetekend worden bij de raadkamer; de opdracht moet kenbaar gemaakt worden aan partijen die opmerkingen kunnen maken; pre-lektuur van de eerste bevindingen en van het

verslag met mogelijkheid om een aanvullend onderzoek te vragen. Mag ik uw opinie over deze vernieuwingen ?

J. LUYCKX : Ook op dit ogenblik worden de deskundigenverslagen reeds besproken met de verdachte en ook de raadsman krijgt deze kans omdat het er dikwijls over gaat bij de verschijning voor de raadkamer.

R. DECOUX : Tot op heden is de expert een onafhankelijk persoon in het onderzoek. Deze regeling schijnt weer van het standpunt te vertrekken dat de expert, die aangesteld wordt door de onderzoeksrechter, een verslag gaat opstellen om deze plezier te doen in ene of andere zin, voorzover dat natuurlijk mogelijk is. Ik zie dan ook niet goed in in welke mate de verdediging kan geschaad zijn door een aanstelling. Principieel heb ik echter geen bezwaar tegen tegenexpertises, maar dat gaat weer een vertraging van ons gerechtelijk apparaat met zich meebrengen.

A. DUYM : In veel gevallen zal men dan een college van experten moeten aanstellen want de expert van de verdediging zal zeer dikwijls een ander advies geven, al is het maar omdat hij goed bevriend is met de advocaat.

R. DECOUX : Dit geldt voornamelijk voor de psychiatrie waar men niet met wetenschappelijke vaststellingen te doen heeft. Waar dit wel het geval is moet men noodzakelijkerwijze tot hetzelfde resultaat komen.

A. DUYM : Op dit ogenblik is er reeds in veel gevallen inzage van de expertises, denken we maar aan expertises van bloedstalen waar men het verslag krijgt toegestuurd en waar men binnen een zekere termijn een andere analyse kan vragen.

F. HUTSEBAUT : De advocaten klagen erover dat ze veel te laat inzage krijgen en dat het dikwijls onmogelijk is om op dat ogenblik nog rectificaties aan te brengen, ondermeer omdat het onderzoek ondertussen verder gelopen is.

J.M. BERKVEN : Ik vraag mij af hoe een deskundige zich moet voelen wanneer hij aangesproken wordt om een tegenexpertise te maken, hetzij door de burgerlijke partij, hetzij door de verdachte. Deze man moet zich verschrikkelijk ongemakkelijk voelen en hij zal altijd geneigd zijn zich in een goed daglicht te stellen bij de partij die bij wijze van spreken zijn werkgever is. Er bestaan inderdaad allerhande materies waar men een verslag dermate kan opstellen – men vindt altijd wel iets wat past in deze of gene theorie – dat het mogelijk is voor een partij om het laken naar zich toe te trekken.

F. HUTSEBAUT : Bestaat dit gevaar dan niet bij de opdrachten gegeven door de onderzoeksrechter of het parket ? Er wordt wel eens beweerd dat de experten geneigd zouden zijn om de opinie van het parket of de onderzoeksrechter te bevestigen.

A. DUYM : Wij hebben toch geen opinie als wij een expert aanstellen. Ik zie helemaal niet in hoe wij onze vooringenomenheid aan een expert in een zaak meedelen. Tenzij men uitgaat van de veronderstelling dat wij de verdachte op alle mogelijke manieren willen nekken.

J. LUYCKX : Persoonlijk ben ik er wel voorstander van dat een onderzoeksrechter de mogelijkheid zou hebben om aan de raadsman inzage te verlenen van het dossier. Dit zou voornamelijk nuttig zijn i.v.m. moeilijke deskundige onderzoeken, zoals b.v. boekhoudkundige expertises. Het zou ook aan het parket de kans geven om met meer evenwicht kennis te nemen van het onderzoek.

R. DECOUX : Als men zegt dat wij onze vooringenomenheid willen meedelen begint dat bijna op kwade trouw te gelijken. Ik geloof niet dat de personen die dat beweren de enormiteit beseffen die ze in de schoenen van de onderzoeksrechters willen schuiven. Het zou fundamenteel oneerlijk zijn dat men iemand wil beschuldigen, dat men de experten zou beïnvloeden in die zin en dat de experten daartoe bereid zouden zijn. Ik vind het ongelooflijk wat ik hier hoor.

### **Ook wij zijn maar mensen en kunnen falen...**

F. HUTSEBAUT : Hoe ziet u de huidige werking van de raadkamer en hoe staat u tegenover het voorontwerp waarin de raadkamer een meer uitgebreide functie krijgt, waarin zij de leemten van het onderzoek zou kunnen aanduiden en de onderzoeksrechter opdracht geven tot verdere onderzoeksverrichtingen ?

R. DECOUX : Ik zie daar geen enkel bezwaar in. Wij mogen ook niet denken dat wij alles weten en alles perfect doen. Eén voorwaarde lijkt mij belangrijk nl. dat wij beslissen over het tijdstip waarop die bijkomende maatregelen worden uitgevoerd want ook de chronologie van bepaalde onderzoeksverrichtingen heeft zijn belang.

J. LUYCKX : Wanneer de raadkamer in het huidig systeem verklaart dat een zaak niet in staat is, weet de onderzoeksrechter, gezien de mondelinge procedure voor de raadkamer, perfect waar de leemten van het onderzoek zich bevinden.

A. DUYM : Op die manier lossen zich trouwens veel conflicten op in de raadkamer, zonder dat dit allemaal in een nieuwe procedure moet gegoten worden. Ik vrees alleen maar dat het de zaken nog gekompliceerder maakt. Ik moet wel opmerken dat ik er helemaal geen moeilijkheid in zie dat iemand mij zegt welke leemten er in het onderzoek moeten opgevuld worden. Ook wij zijn maar mensen en kunnen falen.

J.M. BERKVEN : Het kan in veel gevallen gewoon gaan om een verschil van interpretatie van bepaalde gegevens. In een kamer van de rechtbank waar men met drie mensen zetelt, wordt er ook gediscuteerd; al is het maar over het advies van het parket. De raadkamer is er tenslotte om als onderzoeksgerecht een zekere vorm van controle uit te oefenen op wat er in het onderzoek gebeurt.

F. HUTSEBAUT : Biedt volgens u de huidige stand van zaken voldoende waarborgen voor de benadeelde, voor het slachtoffer. Wat kunt u daaraan doen vanuit uw functie als onderzoeksrechter ?

J.M. BERKVEN : Wat mij tegen de borst stuit, ik heb er reeds naar verwezen, is dat de burgerlijke partij, die een strafprocedure in gang kan zetten, vanaf het ogenblik dat ze haar burgerlijke partijstelling getekend heeft, a.h.w. uit het dossier verdwijnt. Ik denk wel dat wij in de praktijk de raadslieden van de benadeelden in de mate van het mogelijke op de hoogte houden van wat er gebeurt en dat wij zoveel mogelijk ingaan op schriftelijke of mondelijke vragen tot onderzoeksverrichtingen. Wettelijk gezien is de benadeelde echter slecht beschermd.

A. DUYM : Over het algemeen komt de benadeelde weinig aan zijn trekken. In veel procedures, die enkele jaren kunnen duren, wordt de verdachte verhoord en opnieuw verhoord, maar de benadeelde omzeggens niet. Dit heeft dikwijls te maken met het feit dat die mensen zelf daar niet graag op terugkomen omdat het gebeurde voor hen toch dikwijls een shock heeft meegebracht.

J. LUYCKX : Ik ben de mening toegedaan dat ook de benadeelde die zich niet burgerlijke partij heeft gesteld veel meer aan bod zou moeten komen. Ook hij zou moeten in de gelegenheid zijn om kennis te krijgen van het onderzoek en om b.v. aanwezig te zijn in de raadkamer wanneer deze de beslissing neemt i.v.m. de verzending.

R. DECOUX : Op dit ogenblik wordt het accent steeds gelegd op de dader en op al de problemen die daarmee gepaard gaan, ook i.v.m. hervormingen. Het gaat zover dat de dader bijna beschouwd wordt als het slachtoffer.

**De verdachte mag nooit de indruk hebben dat hij om de tuin geleid werd...**

F. HUTSEBAUT : Hebt u het gevoel dat uw werk als onderzoeksrechter gevaloriseerd wordt door de rechtbanken, wanneer zij oordelen over de grond van de zaak ?

J. LUYCKX : Over het algemeen komt er geen feed back vanuit de rechtbank. Het zou nochtans nuttig zijn mochten we eventuele opmerkingen krijgen in verband met het onderzoek die onze aandacht er b.v. zouden op trek-

ken dat ter zitting andere versies worden gegeven of een andere toedracht naar boven komt.

R. DECOUX : In kleinere rechtbanken zoals te Leuven gebeurt dat wel eens omdat men de mensen van de zetel zeer goed kent. Ik wens erop te wijzen dat ook de verdachte het onderzoek kan valoriseren. Zolang de verdachte het gevoel heeft dat hij een eerlijk proces gehad heeft, dat hij op een eerlijke wijze werd behandeld, dan ondervindt ge dat ook in uw kontakt met hem. Ook dit is een aspect van de valorisatie waar men veel belang moet aan hechten.

A. DUYM : Met de rechters te Antwerpen is er zeer weinig kontakt, uiteraard omdat het over een grote rechtbank gaat.

J.M. BERKVEN : Het is in eerste instantie het parket dat uw dossier beoordeelt omdat het er een bepaalde bestemming aan moet geven via de raadkamer. Ik kan me echter best voorstellen dat men met de rechters ten gronde over een onderzoeksbundel zou discuten net zoals men over een vonnis discuteert.

F. HUTSEBAUT : Stuurt het parket dikwijls bundels terug op het einde van het onderzoek ?

J.M. BERKVEN : Dat hangt weer af van parket-magistraat tot parket-magistraat. Ook dit kan dikwijls berusten op een verschil in interpretatie. Ik ben zelf nooit op mijn tenen getrapt als ik een bundel terugkrijg.

J. LUYCKX : Men streeft natuurlijk naar de perfectie en men tracht zoveel mogelijk bijkomende vorderingen uit te sluiten. Er zijn natuurlijk parket-magistraten die een bundel praktisch op de voet volgen en stille wenken geven zonder kantschrift. Die bundels eindigen natuurlijk in alle schoonheid. Maar er zijn andere parket-magistraten die zeer lang wachten om iets van zich te laten horen en dan met opmerkingen komen die misschien drie maanden vroeger hadden kunnen gemaakt worden.

J.M. BERKVEN : Het belangrijkste lijkt me nog altijd te zijn, zoals collega Decoux opmerkt, dat de verdachte die het hele onderzoek heeft meegemaakt de indruk heeft dat hij onderworpen is geweest aan een eerlijk onderzoek. Wat hij na zijn veroordeling denkt dat is zijn zaak, maar hij mag nooit de indruk hebben dat hij om de tuin geleid werd.

**Wat mij betreft mag het systeem blijven zoals het is...**

F. HUTSEBAUT : Tot slot vernamen we graag van u welke uw voornaamste wensen zijn i.v.m. onze strafrechtspleging. Zijn er b.v. nog hervormingen die u echt dringend noodzakelijk acht ?

R. DECOUX : Ik meen dat men erg voorzichtig moet tewerk gaan als men hervormingen wil doorvoeren. Naar mijn gevoelen zitten we nu in een systeem dat waarborgen biedt enerzijds aan de verdediging en anderzijds aan de maatschappij, die er toch ook belang bij heeft dat er rechtszekerheid en veiligheid heerst. Als men de accenten gaat verschuiven vrees ik dat b.v. de politie het gevoel gaat krijgen dat het werk dat zij gedaan heeft dikwijls tot niets leidt. Het gevaar bestaat bovendien dat men zijn toevlucht gaat nemen tot provocatie of zelfs tot andere maatregelen. Op dit ogenblik gebeurt het gerechtelijk onderzoek onder leiding van een magistraat die men echt absoluut wil afschilderen als iemand bevooroordeeld is alhoewel dit onjuist is. Wij zitten echter met een imago dat door de pers is opgebouwd terwijl deze zich enkel steunt op enkele zaken die misgelopen zijn. Men vergeet echter alle zaken die goed afgelopen zijn zowel in het belang van de verdediging als in het belang van de maatschappij. Het is trouwens voldoende te praten met een verdachte die iets in het buitenland aan de hand gehad heeft, om te weten dat ze in België nog de meeste waarborgen hebben.

J.M. BERKVENS : Ook wat mij betreft mag het systeem blijven zoals het is. Geen enkel systeem sluit als een bus. Men mag trouwens niet vergeten dat men, mits wetgevend werk, systemen kan veranderen, maar de personen zal men daardoor niet veranderen. En elk systeem kan aanleiding geven tot misbruiken. Het is aan diegene die in het systeem is ingeschakeld, om volgens de eerlijke spelregels het spel te spelen. Het systeem zoals we het nu kennen is, naar mijn ervaring, een van de meest waarborgbiedende systemen voor het individu. Men verwijst dikwijls naar Nederland als een toonbeeld op het vlak van de tegensprekelijke procedure. Onlangs vernam ik echter dat men daar zonder blikken of blozen telefoonlijnen aftapt. Nu, dat lijkt me toch enigszins merkwaardig. En zelfs een contradictie. Ik denk dat wij in dit land nog een bijzonder eerlijke en faire strafrechtspleging kennen.

A. DUYM : Ook ik heb niets tegen het huidig systeem. Wat me echter wel belangrijk lijkt naar een hervorming toe is dat de strafprocedure enigszins vlotter zou kunnen verlopen. Het heeft weinig zin dat een verdachte jaren na het plegen van de feiten voor een rechtbank ten gronde komt. De beslissing van de rechtbank kan volgens mij dan geen effect meer hebben en het geloof van de burger in de rechtsbedeling gaat daardoor verloren.

J. LUYCKX : Bij wijze van besluit zou ik het volgende willen zeggen : een onderzoeksrechter werkt binnen het kader van twee beleidsprincipes die op het eerste zicht uit elkaar lopen, maar die in feite opmerkelijk met elkaar in evenwicht zijn. Een eerste principe is de onmisbare geheimhouding om toe te laten bewijzen te verzamelen en te beveiligen tegen indiscretie, vermits de partijen geacht worden onschuldig te zijn. Een tweede principe is de eenheid van het onderzoek dat gecentraliseerd is en toevertrouwd aan een onpartijdige en bevoegde rechter, maar terzelfdertijd onder controle staat om misbruiken te vermijden en te voorkomen. Een wijziging in één van deze componenten doet het ganse systeem ineensinken. Om die reden moet de

onderzoeksrechter in de mogelijkheid zijn aanwijzingen te controleren vooraleer de verdachte de kans krijgt die controle in de war te sturen. Daarom ook mag de verdediging pas kennis krijgen van de stukken na een zekere termijn, die voor mij gerust mag gesteld worden op 14 dagen na de aanhouding. Het lijkt mij tot slot niet de juiste methode om door wetswijzigingen of aanvullingen alles te willen ondervangen en de bevoegdheden van de onderzoeksrechter aan banden te leggen. Zoals men in het Frans zegt : “On ne gouverne pas par décret, et le silence de la loi est un hommage discret rendu par les législateurs à la sagesse des juges”. En dat is in feite nog altijd een waarheid.

Leuven, 24 februari 1981